

Zutphen vijftig jaar geleden: 1961 (2)

Grootscheepse BB-oefening succesvol

7 april 1961 – De oefening die de **Bescherming Bevolking (BB)** donderdagavond heeft gehouden, had een groot verrassingselement. Die bestond vooral hieruit dat er weer straaljagers boven de stad kwamen om een ‘bombardement’ uit te voeren, na al hetgeen zich het vorig jaar heeft afgespeeld rond de vliegtuigen, die toen zo laag over de stad scheerden. Ditmaal bleven zij op flinke hoogte. Hierop was, zoals de burgemeester meedeelde, sterk de aandacht gevestigd.

Een verrassing voor de bewoners van de flats aan de Wellestraat was, dat de – nu eenmaal onmisbare – vuren op het Stationsplein aanzienlijk minder smook veroorzaakten dan in 1960, zodat zij de gevolgen daarvan niet in hun woningen behoefden te ondervinden. Er werden geen versleten autobanden verbrand, maar uitsluitend houtstapels.

Paraatheidsalarm

Ongeveer vijf over half zeven werd het eerste paraatheidsalarm gegeven en om ongeveer zeven uur een tweede. De BB’ers begaven zich zo snel mogelijk naar de Houtwal, zodat het mogelijk was omstreeks acht uur – na ontvangst van het materiaal – de opstelplaatsen in te nemen. Het wachten was op

het luchtalarm. Op het Stationsplein stond een groot aantal nieuwsgierigen. Het ‘schel-linkje’ was ook weer geheel bezet, dat wil zeggen het perron van het spoorwegstation. Het waren vooral jeugdigen die zich hier van een goed plaatsje hadden verzekerd, en blijkbaar een perronkaartje hadden gekocht.

‘Gewonden’

Eindelijk was het zover: om kwart over acht loeiden de sirenes en er verschenen twee straaljagers, die enkele malen over de stad vlogen. Donderbussen explodeerden, rookpotten werden ontstoken, evenals potten gekleurd vuur, en vervolgens gingen de houtstapels in de fik. Op het stationsgebouw lagen ‘gewonden’ (militairen); een enkele bevond zich op het Stationsplein. De ‘gewonden’ werden opgespoord, behandeld en afgevoerd naar het Sint-Joseph-gebouw, waar de geneeskundige dienst zich over hen ontfermde.

De oefening was omstreeks kwart voor elf afgelopen. Er werd aan deelgenomen door ongeveer vijfhonderd BB’ers. De globale indruk was dat de vrijwilligers uitstekend hadden gewerkt en dat de plichtnoodwachters zich ook zeer goed hadden gedragen. Hier en daar was natuurlijk wel een onvolkomenheid, maar die zal wel onvermijdelijk blijven.

Duur visje voor Warkense overwegwachter

13 april 1961 – ‘Een geval als dit heb ik nog nooit meegemaakt’, zei de officier van justitie bij het kantongerecht woensdagmorgen in de zaak tegen de spoorwegbeambte J.C. te

K. uit Borculo, die op 24 februari jl. de overweg in de spoorlijn Zutphen-Winterswijk te Warken (gem. Warnsveld) niet had gesloten, toen de trein, die om 9.14 uur uit Vorden

was vertrokken, voorbijreed. Gelukkig had dit geen ernstige gevolgen, hetgeen een wonder mag worden genoemd, aangezien dagelijks duizenden auto's de overweg passeren.

Twaalf minuten tevoren had Te K. het signaal gekregen dat de trein in aantocht was. Drie minuten tevoren was hij naar buiten gegaan, maar toen er een auto van een vishandelaar stilhield, was hij bij het bedieningstoestel weggelopen om een visje te gaan kopen. Inmiddels naderde de trein; verdachte realiseerde zich plotseling dat hij de overwegbomen nog niet had neergelaten en keerde haastig naar het bedieningstoestel terug. Het was echter al te laat, want de trein passeerde de niet-gesloten overweg, hoewel de machinist nog krachtig had geremd.

Sprakeloos

'Toen de trein in aantocht was, bent u weggelopen om vis te gaan kopen. Beseft u wel

uw verantwoordelijkheid in het verkeer?' vroeg de kantonrechter, welke vraag verdachte bevestigend beantwoordde. 'En dan lees je tot je verbijstering dat de man enkele dagen later weer de installatie bedient. Ik ben er sprakeloos van', aldus de kantonrechter. Ook de officier van justitie noemde het ongelooflijk en onbegrijpelijk dat de verdachte al weer enkele dagen na het incident op zijn post was teruggekeerd. Hij eiste een boete van f 200,- subsidiair 40 dagen hechtenis, waarvan f 100,- subs. 20 d.h. voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. De kantonrechter vonniste overeenkomstig de eis van de officier van justitie. 'De wereld gaat mank aan een tekort aan verantwoordelijkheidsbesef. Vroeger ging er een schok door ons land in geval van een ongeluk, veroorzaakt doordat de afsluitbomen niet neergelaten waren; thans is het aan de orde van de dag', aldus de kantonrechter.

Schip roept vrachtauto halt toe

15 april 1961 – Vrijdagmiddag omstreeks kwart over vijf is een vrachtauto van de Fa. Hagreis uit Goor, die voor de gebouwen van de NV H.J. Reesink & Co. aan de Noorderhaven was geplaatst, achterwaarts naar de waterkant gereden en via het talud tegen een schip tot stilstand gekomen. Persoonlijke ongelukken deden zich niet voor; de vrachtauto werd aan de voorzijde beschadigd. Er waren drie kraanwagens nodig om de auto weer op de wal te krijgen.

*Het schip dat de vrachtauto keerde.
(foto Zeylemaker, Stedelijk Museum Zutphen)*

Geslaagd jubileumfestijn IJsselzangers

17 april 1961 – In het kader der feestelijkheden ter gelegenheid van het tienjarig bestaan gaven de IJsselzangers zaterdagavond in de Casinozalen een concert met medewerking van de Männergesangverein Sängerbund uit het Duitse Garenfeld (1000 inwoners).

Beide koren speelden na de pauze hun hoogste troeven uit. De gasten leverden naar onze mening met *Nachtmusikanten* hun beste prestatie. Van de IJsselzangers noemen wij in het bijzonder de weergave uit von Webers *Freischütz* en het soldatenkoor uit *Faust* van Gounod. Onze bij een vorige gelegenheid gemaakte opmerking van de uitspraak van het Frans door de Zutphenaren, vooral ten aanzien van klinkers en dubbele klinkers, moeten wij tot onze spijt herhalen.

Feest der verbroedering

De uitvoering was een feest der verbroedering, hetgeen nog eens duidelijk bleek op het zeer geanimeerde bal. *The Moodchens* uit Borculo droegen op niet geringe wijze met hun dansmuziek tot de stemming bij, waarbij zij enige malen werden bijgestaan door Co Hagedoorn, die zich

ook al tijdens het concert veel bijval had verworven door het zingen van een tweetal negro spirituals. Het *Wir wollen niemals aus einander geh'n* was hét lied van dit feest, een melodie welke men van alle kanten horen kon, toen de feestgangers na dit zeer geslaagde festijn huiswaarts keerden.

De ontvangst van de Duitse zangers in de Burgerzaal. (foto: Stedelijk Museum Zutphen)

Graafschap Zutphen behoort parklandschap te behouden

25 april 1961 – Mr. H.J. Steenbergen, die op de derde culturele dag, door de Gelderse Culturele Raad te Zutphen georganiseerd, een inleiding hield over het onderwerp 'Monumentenzorg en Natuurbescherming', heeft daarin ook de recreatie betrokken.

Er moet voor gewaakt worden dat streekplannen worden doorkruist door incidentele

onthefingen. Vooral voor het Gelderse landschap is het van groot belang dat spoed wordt betracht met het uitwerken van streekplannen, zoals voor de zuidelijke Veluwezoom is geschied. In het bijzonder het Graafschap Zutphen vraagt om een doelbewust en snel opstellen van een verantwoord plan voor het behoud van het parklandschap.

Bermtoerisme

De snelle toename van het aantal kampeers is bij een ongedisciplineerde ontwikkeling van het kampterreinwezen, met alle facetten van dien, niet alleen een probleem van ruimtelijke ordening, doch eveneens van flora- en faunabeheer. De recreatiebehoefte van velen uit zich in het bermtoerisme, waar bij enig inzicht in de waarde van het natuurterrein op zichzelf maar al te vaak ontbreekt.

Cultureel nihilisme

Wat ontbreekt is een natuurmonumentenwet en -lijst, zodat men aangewezen is op de activiteit van een belangstellende particulier, die op een dreigende ontluistering van het landschap wijst. De Monumentenlijst is zeer onvolledig. In de laatste jaren is er veel teloor gegaan door verbouwingen en anderszins. De gemeenten hebben daaraan veelal schuld. In de meeste gevallen is het bij verbouwingen geen kwestie van geld, doch van verregaande onachtzaamheid, geen zaak van cultureel vandalisme maar van cultureel nihilisme. Spreker bepleitte een regeling voor het toekennen van een jaarlijkse bijdrage voor die objecten waarvan de eigenaar het onderhoud niet meer kan dragen. Anders zullen er binnen enkele decennia nog slechts schamele restanten over zijn van de thans nog aanwezige in het landschap gegroeide boerenbehuizingen.

Bevoorrecht stukje Nederland

De deelnemers aan de culturele dag kwamen 's morgens bijeen in de Burgerzaal, waar zij werden begroet door burgemeester S. de Jong. Hij stelde dat men in Zutphen

Het pand Zaadmarkt 110-112, de eerste aankoop van het Wijnhuisfonds in januari 1938. (foto: Stedelijk Museum Zutphen)

weet hoe moeilijk het is monumenten in een zo gaaf mogelijke toestand te bewaren en hoe bij de nieuwbouw het verband met het streekelijke ontbreekt. In Zutphen is de oude gebouwen na herstel een nieuwe functie gegeven. Dank zij het werk van het Wijnhuisfonds is er bij de bewoners voor de monumentenzorg veel belangstelling. 'Wij voelen ons een deel van de Graafschap, dat bevoorrechte stukje Nederland', aldus spreker. 'We voelen ons mede verantwoordelijk voor het behoud van de landelijke schoonheid. Spreker vestigde er de aandacht op dat er veel schoons en merkwaardigs verloren is gegaan, onder andere aan planten, door de dichting van de Baakse Overlaat. Aan deze verarming der natuur is nog geen halt toegevoerd. De ruilverkaveling zal ons gebied grote veranderingen brengen, aldus spreker. Het landschap zal zich wijzigen en naar hij vreesde, aan schoonheid inboeten.

Met mes gestoken

8 mei 1961 – Zondagavond ontstond tussen enkele jongelui een vechtpartij. Iemand die zich er mee bemoeide, kreeg van

een onbekende een steek met een mes in zijn arm. Hij werd naar het Alg. Ziekenhuis gebracht, waar de wond werd behandeld.

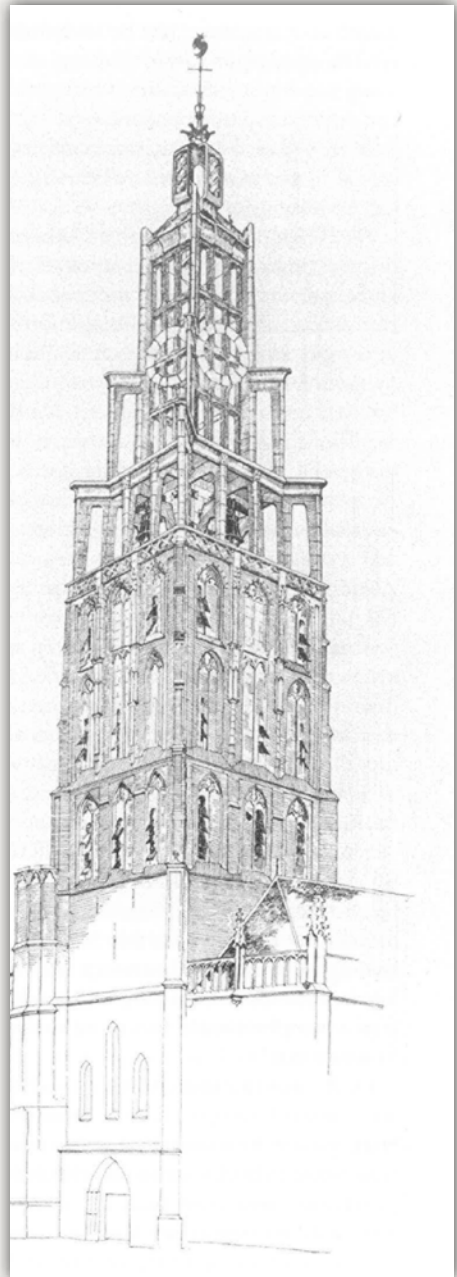
Weer 'peperbus' als toren Walburgiskerk?

8 mei 1961 – De voorzitter van de Stichting Wijnhuisfonds heeft in de jaarvergadering het probleem der voltooiing van de toren van Walburgiskerk nog eens aan de orde gesteld. Aan de hand van een fotomontage werden zijn bezwaren tegen een leien spits van circa 30 m hoogte gedemonstreerd, die hij een simpele en dorpse oplossing acht.

De mogelijkheid om de torenromp met een geleding te verhogen en met een eenvoudige beëindiging te dekken schijnt praktisch te ontbreken, wegens het gewicht van een zulk een stenen gevaarte, en wegens de eis dat deze geleding niet quasi-antiek mag zijn, doch wel behoorlijk moet harmoniëren met de bestaande romp. Zodoende kwam hij tot de gedachte om de 17de-eeuwse renaissance-oplossing (peperbus) te prefereren. Als Zutphen deze oplossing kiest, bestaat er gereede kans dat de Rijkscommissie voor de Monumentenzorg de nodige medewerking zal verlenen.

Oorlogsschade?

Sedert de depressie van 1956 heeft het gemeentebestuur de zaak laten rusten in de mening dat de geldelijke bijdrage haar krachten te boven zou gaan. Er bestaat echter een kans dat herstel van de renaissancetop als een herstel van oorlogsschade gunstig gesubsidieerd kan worden en voor de gemeente licht te dragen zou zijn. Dit zou een subsidie betekenen van 90%. Het werk wordt begroot op iets meer dan anderhalf miljoen gulden. Dat komt erop neer dat nog circa f 150.000 door de burgerlijke en kerkelijke gemeente en door particulieren moet worden opgebracht.

Een (overigens bekroond) ontwerp dat het niet haalde. A. Doorewaard ontwierp in 1950 deze nieuwe spits. De kerkvoogdij had een andere voorkeur.

Beeldengroep in Techn. School onthuld

9 mei 1961 – In de hal van de Technische School bedekte gistermiddag een rood-wit-blauw omhulsel de in het midden geplaatste beeldengroep – in afwachting van de komst van burgemeester S. de Jong, die haar officieel zou onthullen. Het is een ontwerp van de beeldhouwster Jannie Brugman-de Vries, die samen met haar broer Jaap voor de voltooiing ervan heeft gezorgd.

Alvorens hij de onthulling zou verrichten, sprak de burgemeester nog over de betekenis van deze beeldengroep, die drie uitvliegende vogels voorstelt. De burgemeester vond het jammer dat er bij moderne bouwwerken zo weinig gebruik gemaakt wordt van de moderne kunstenaars, die met hun versieringen een speciaal cachet kunnen geven. 'Mevr. Brugman heeft haar inspiratie gevonden in de functie van dit gebouw: de vorming van de

jongelieden. Vroeger meende men dat die vorming los moest staan van de beroepskeuze. Tegenwoordig is de algemene vorming gebaseerd op het beroep dat hij of zij in de maatschappij zal gaan uitoefenen.'

In de smaak

De burgemeester noemde de jongelui, die van alle kanten naar deze school komen aanvliegen, daar voor bepaalde tijd een onderkomen vinden en later weer uitvliegen, ieder in een eigen richting. De heer De Jong sprak zijn waardering en bewondering uit over de manier waarop mevr. Brugman dit symbool tot leven heeft weten te brengen in de drie vogels van rood koper.

Van de kreten van bewondering kon mevr. Brugman wel afleiden dat haar werk bijzonder in de smaak viel. Dit was haar trouwens al verteld door leraren en leerlingen.

Drie vogels op een sokkel van lagen Noorse leisteen vormen het symbool van de uitvliegende schooljeugd. (foto Zeylemaker, Stedelijk Museum Zutphen)

Raad akkoord met nieuw zwembad

6 juni 1961 – De raad van Zutphen heeft gisteravond met algemene stemmen een krediet van f 602.500 verleend voor de bouw van een nieuw openluchtzwembad bij de vijver in het Staatsliedenkwartier. Bij deze investering zal het bad 150.000 bezoekers per jaar kunnen ontvangen. De daarbij aangehouden normen zijn als volgt: max. bezoek op topdagen 4.000 personen, max. uurbezoek 400 personen, max. momentbezoek 1.000 personen.

De mogelijkheid tot uitbreiding van het bad tot een capaciteit van 210.000 bezoekers per jaar is er. Voor de uitvoering van de eerste fase, omvattende het groot-grondverzet, de aanleg van de baden en het aanbrengen van de afrastering, zomede een gedeelte van honorarium, toezichtskosten e.d. is een bedrag nodig van f 235.000.

Vier bassins

Het nieuwe bad krijgt vier bassins: een kleuterbad, een ondiep / half diep bad, een 50 m-bad en een springbassin met een diepte van 350 cm. Er komen 120 kleedkamers en twee gecombineerde kleedkamers, acht douches en acht closets. De speel- en zonneweide krijgt een oppervlakte van 17.000 m². In het midden van het kleedgebouw komt de entree. Dagkaarten voor kinderen gaan f 0,25 kosten (die worden dus een dubbeltje duurder); dagkaarten voor volwassenen gaan van f 0,25 naar f 0,50. Toch blijft er een probleem, omdat men in Zutphen gewend is voor degenen die minder met aardse goederen gezegend zijn, een uitzonderingstarief te heffen, hetgeen in de toekomst niet meer het geval is.

(Deze artikelen komen uit het *Zutphens Dagblad*; soms zijn enkele artikelen samengevoegd; ze zijn bijna altijd ingekort.)